

Heydər Əliyev dünyanın siyasi tarixinə adını ömürlük həkk etdirmiş siyasi nəhənglərdən, işi və əməli ilə xalqımıza və dövlətimizə qürur yaşadan nadir, fenomenal şəxsiyyətlərdəndir. El arasında "Dağ aralıdan özəmətli görünür" deyimi var. Ulu Öndərin cismani yoxluğundan illər keçdikcə bu tarixi şəxsiyyətin böyüklüyü, özəməti daha aydın şəkildə özünü göstərir.

Heydər Əliyev bütün ruhu, düşüncəsi ilə əsl Azərbaycan kişisi idi. Tanrı sanki onu xüsusi missiya - Azərbaycanı qurmaq, yaratmaq, inkişaf etdirib dünyaya tanıtmmaq üçün yaratmışdı. İşinin ağırlığından giley etməyən, üzərinə düşən hər bir vəzifənin öhdəsindən layiqincə gələn, vətəninin və millətinin tanınmış şöhrətlənməsi, söz və nüfuz sahibi olması üçün gecəsini gündüzünə qatan, ömrünü xalqına və dövlətinə həsr edən milli fədakar idi Heydər Əliyev. Ən müxtəlif sınaqlardan üzəgə çıxan, zaman-zaman xalqı, dövləti, vətəni təhlükələrdən qorumağı bacaran bir xilaskar idi Ulu Öndər. Qürurla deyə bilərik ki, bu gün inkişaf edən, dünya dövlətləri sırasında nüfuzu ilə seçilən, söz sahibi olan qüdrətli Azərbaycan, həqiqətən, Heydər Əliyevin şah əsəridir.

1969-1982-ci illərdə Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərliyi onun SSRİ-də ən görkəmli siyasi xadim, rəhbər və dövlət başçısı, milli ruha, milli düşüncəyə sahib fenomen şəxsiyyət olduğunu göstərdi. Ulu Öndərin respublikaya birinci rəhbərliyi dövrünü tərəddüd etmədən Azərbaycanın müstəqilliyə gedən yolunun başlanğıcı hesab edə bilərik. Bu dövrdə respublikada görülən işlərin kataloquna baxanda gözlərimiz önündə nəhəng bir mənzərə canlanır. Heydər Əliyev milli kadrların yetişməsində, milli düşüncənin formalaşmasında, tarixi adət-ənənələrin yaşadılmasında və inkişaf edərək gələcək nəsillərə çatdırılmasında müstəsna xidmət göstərən milli rəhbər obrazını yaradan və yaşadan şəxsiyyətdir. Onun müstəqil qərar qəbul etmə qabiliyyəti, respublika iqtisadiyyatını ittifaq asılılığından xilas etməsi, milli zabıt kadrların hazırlığı yolunda dəqiq hesablanmış addımları, müstəqil düşüncəyə sahib yaradıcı ziyalıları müdafiə edib müxtəlif yüksək vəzifələrə təyin etməsi gələcəyə hesablanmış dəqiq prinsipial məsələlər idi. Ümummilli Liderin özəmətli fəaliyyəti, geridə qalmış aqrar Azərbaycanı sənaye respublikasına qədər inkişaf etdirə bilməsi və ən başlıcası, xalq arasında artan siyasi nüfuzu SSRİ rəhbərliyinin gözündən yayına bilməzdi. Artıq Heydər Əliyev öz nüfuzu, biliyi, bacarığı, alternativsiz idarəetmə qabiliyyəti ilə bütün ittifaqda seçilib, tanınan böyük nüfuz sahibi idi.

Dünyanın siyasi tarixinə adı əbədi yazılan şəxsiyyət

Xalqımızın böyük oğlu Heydər Əliyev 1982-ci ilin sonlarında Moskvada yüksək vəzifəyə irəli çəkildi - SSRİ Nazirlər Soveti Sədrinin birinci müavini təyin edildi. Bununla da Ulu Öndərin həyat və fəaliyyətində yeni dövr başladı.

O zaman SSRİ dünyanın ən qüdrətli dövlətlərindən olmaqla, sosialist düşürgəsinin lideri, imperializmin qarşısında duran bir qala idi. Belə bir zamanda SSRİ kimi nəhəng bir dövlətin sosial-iqtisadi və mədəni inkişafına rəhbərlik etmək, iqtisadi inkişaf strategiyasını istiqamətləndirmək, SSRİ-nin xarici siyasətinin həyata keçirilməsi, xarici dövlətlərlə qarşılıqlı münasibətlərin yaradılması kimi məsuliyyətli və çətin vəzifələrin yerinə yetirilməsi Heydər Əliyevə həvalə olunmuşdu. SSRİ Nazirlər Soveti Rəyasət Heyətinin 15 dekabr 1982-ci il tarixli qərarı ilə SSRİ Yollar Nazirliyi, Dəniz Donanması Nazirliyi, Yol Tikinti Nazirliyi, Rabitə Nazirliyi, eləcə də müttəfiq respublikaların avtomobil, çay nəqliyyatı və yol təsərrüfatı məsələlərinə nəzarət, SSRİ Nazirlər Sovetinin Baykal-Amur dəmir yolu tikintisi məsələləri üzrə daimi komissiyasına rəhbərlik etmək ona tapşırılmışdı. SSRİ Nazirlər Soveti Rəyasət Heyətinin 1983-cü il fevralın 2-də keçirilən

iclasında isə bu siyahıya Ümumittifaq Səhiyyə Nazirliyi, Tibb Sənayesi Nazirliyi, Mədəniyyət Nazirliyi, Maarif Nazirliyi, Ali və Orta İxtisas Təhsili Nazirliyi, Dövlət Texniki-Peşə Təhsili Komitəsi, Dövlət Teleradio Verilişləri Komitəsi, Dövlət Kinematografiya Komitəsi, Dövlət Nəşriyyatı, İdman Komitəsi, SİTA, Dövlət Arxiv və Müəlliflik Hüququ Agentliyi əlavə olunmuşdur. Türk xalqının böyük oğlu, xalqımızın iftixar yeri Heydər Əliyevin SSRİ rəhbərliyindəki işi bununla kifayətlənmirdi. SSRİ hökuməti adından bir sıra xarici dövlətlərin nümayəndə heyətlərini qəbul edib danışıqlar aparması da ona həvalə edilmişdi.

1983-cü il sentyabrın 8-də Sov.İKP MK Siyasi Bürosunun iclasında Heydər Əliyevin Amerika hökuməti nümayəndə heyətinin başçısı, ABŞ-nin kənd təsərrüfatı naziri C.Bloklə danışıqlarının yekunları müzakirə edilirdi. Sov.İKP MK-nın Baş katibi K.U.Çernenko bu məsələnin müzakirəsi zamanı demişdir: "Yoldaş Əliyev ABŞ-nin kənd təsərrüfatı naziri C.Bloklə danışıqları haqqında müfəssəl məlumat vermişdir. Bildiyiniz kimi, söhbət zamanı Sovet-Amerika münasibətlərinin vəziyyəti və xüsusilə taxıl üzrə yeni müqavilənin əhəmiyyəti məsələləri

nə toxunulmuşdur. C.Blok Amerika Birləşmiş Ştatlarına qayıtdıqdan sonra belə məzmununda məlumat vermişdir. Hesab edirəm ki, Əliyev yoldaşın apardığı söhbəti bəyənəcək olar".

SSRİ-nin Şərqi, Afrika və müsəlman ölkələri ilə əlaqələrinin yaradılması və inkişafında Heydər Əliyevin böyük rolu vardır. Sovet hökuməti bu ölkələrlə münasibətləri, əlaqələri Heydər Əliyevin vasitəsilə həyata keçirirdi. Ulu Öndər SSRİ-Veytnam, SSRİ-Suriya, SSRİ-Anqola, SSRİ-İraq, SSRİ-Küveyt münasibətlərinin yaranmasında və dostluq münasibətlərinin formalaşmasında müstəsna xidmət göstərmişdir. Eyni zamanda o, müstəqillik və azadlıq uğrunda hüquqlarının müdafiəsində Namibiya və Cənubi Afrika xalqlarının mübarizəsinin təmsil etdiyi ölkə adından tərəfdarı kimi çıxış edərək onlara dəstək vermişdir.

Ümummilli Liderin SSRİ ilə Uzaq Şərqi ölkələri arasında əlaqələrin yaranmasında və münasibətlərin daha da inkişaf etməsində mühüm xidməti olmuşdur. 1986-cı il iyulun 2-də SSRİ ilə Koreya Xalq Demokratik Respublikası arasında dostluq, əməkdaşlıq və qarşılıqlı yardım haqqında müqavilənin 25 illiyi münasibətilə Moskvada keçirilən tən-

tənələrdə iştirak etmək üçün gəlmiş nümayəndə heyəti ilə Heydər Əliyevin söhbətlərinin, görüşlərinin əhəmiyyətini xüsusi vurğulamaq lazımdır.

Heydər Əliyev 1986-cı il noyabrın 12-də Laos Xalq İnqilab Partiyasının IV Qurultayında Sov.İKP nümayəndə heyətinin başçısı kimi iştirak etmişdir. Yenə həmin il sentyabrın 18-də Yəmən Sosialist Partiyası Siyasi Bürosunun üzvü, Nazirlər Soveti Sədrinin müavini, Yəmən Xalq Demokratik Respublikası daxili işlər naziri S.Mas-Seyili qəbul edərək Sovet İttifaqı və Yəmən Demokratik Respublikası arasında münasibətlərin daha da inkişafı məsələlərini müzakirə etmişdir.

Heydər Əliyevin SSRİ rəhbərliyində artan nüfuzu, dünyada, xüsusilə də müsəlman dövlətləri arasında lider kimi məşhurlaşması erməni lobbisinin hakimiyyətə gətirdiyi, əhatəsində ermənilərin daha çox cəmləşdiyi Mixail Qorbaçovu narahat edirdi. O, Heydər Əliyevin artan nüfuzunu öz hakimiyyəti üçün təhlükə sayırdı. Bu səbəbdən də Qorbaçovda Heydər Əliyev şəxsiyyətinə qarşı bir qısqançlıq yaranmışdı.

Heydər Əliyev öz şəxsiyyətinə qiymət verməyi bacaran, mənliliyini bütün yüksək vəzifələrdən uca tutan şəxsiyyət idi. Ona qarşı SSRİ rəhbərliyinin qurduğu cılız planları görüb vəzifəsindən istefa verdi, partiya sıralarını tərk etdi. Bu gediş daha möhtəşəm işlərin başlanğıcı idi.

*Elşən QƏNİYEV,
"Azərbaycan"*